

Yabancı memleketlerle muvakkat mahiyette ticaret anlaşmaları ve Modüsvivendiler akdine ve bunların şumulüne giren maddelerin gümrük resimlerinde değişiklikler yapılmasına ve anlaşmaya yanaşmayan Devletler muvaredatına karşı tedbirler alınmasına salâhiyet verilmesine dair kanun lâyihası ve Hariciye, Gümrük ve İnhisarlar, İktisat, Maliye, Bütçe ve Ticaret Encümenleri mazbataları (1/178)

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Umum Müdürlüğü

Kararlar Müdürlüğü

Sayı : 6/4205

23 . XII . 1943

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Yabancı memleketlerle muvakkat mahiyette Ticaret Anlaşmaları ve modüsvivendiler akdine ve bunların şumulüne giren maddelerin gümrük resimlerinde değişiklik yapılmasına ve Anlaşmaya yanaşmayan devletler muvaredatına karşı tedbirler alınmasına salâhiyet verilmesi hakkında Hariciye Vekilligince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince 17 . XII . 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuş olduğunu arz ederim.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

Mucip sebepler mazbatas ı

Yabancı memleketlerle Ticaret muahedeleri akdine kadar işbu memleketlerle karşılıklı ticaret münasebetlerimizi muvakkat mahiyette Ticaret Anlaşmaları ve modüsvivendiler akdi suretiyle, tanzim ve idame etmek ve bunların şumulüne giren gümrük resimlerinde değişiklikler yapmak ve Anlaşmaya yanaşmayan memleketler muvaredatına karşı gereken tedbirler ittihaz eylemek hususlarında Hükümetimize salâhiyet veren ve 14 . I . 1941 tarihinde meriyete girmiş olan 3970 sayılı kanunun derpiş eylediği üç yıllık müddet 14 . I . 1944 tarihinde sona erecektir.

Mezkûr kanunun mer'iyete konmasını icabettiren beynelmilel iktisadi ve ticari şartlar üzerinde bugüne kadar bir salâh eseri görülmemiş ve yakın bir âtide de işbu şartların normal bir vaziyete gireceğini hissettirecek herhangi bir belirti de meşhut olmamış bulunduğundan iktisadi menfaatlerimizi korumak ve bunun için ticaret politikamızı iktisadi menfaatlerimizin icabatına uygun bir şekilde tanzim ve idame etmek için yukarıda mâruz kanunun birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve sekizinci maddeleriyle Hükümetimize verilmiş olan salâhiyetten iki yıl daha istifade devam edilmesinde zaruret mütalâa olunmaktadır.

Bu mülâhazalara binaen 14 ikincikânun 1944 tarihinde müddeti munkazi olacak olan 3970 sa-

yılı kanunun hükümden esasen sakıt olan beşinci, altıncı, yedinci maddeleriyle muvakkat birinci ve ikinci maddeleri müstesna olmak üzere yukarıda mumaraları yazılmış bulunan diğer maddelerinin 14 . I . 1946 tarihine kadar temdidi yüksek tasvip ve takdirlerine arz olunur.

Hariciye Encümeni mazbatası

T. B. M. H.
Hariciye Encümeni
Esas No. 1/178
Karar No. 2

22 . I . 1944

Yüksek Reisliğe

Yabancı memleketlerle muvakkat mahiyette ticaret anlaşmaları ve modüsivendiler aktine ve bunların şumulüne giren maddelerin gümrük resimlerinde değişiklik yapılmasına ve anlaşmaya yanaşmayan Devletler muvaredatına karşı tedbirler alınmasına salâhiyet verilmesi hakkında Hariciye Vekilliğince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince 17 . XII . 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başvekâletin 23.XII.1943 tarih ve 6/4205 numaralı tezkeresiyle gönderilen kanun lâyihası encümenimize havale olunmakla Hariciye Vekâletinden gelen mümessil huzuriyle müzakere olundu.

Memleket menfaatlerine uygun görülen işbu lâyiha 4 ncü maddenin birinci fıkrasının son kelimesi olan «Salâhiyettardır» kelimesinin «Salâ-

hiyetlidir» şeklinde tadili ile encümenimize de tasvip edilmiş olduğundan havalesi mucibince Gümrük ve İnhisarlar, İktisat, Maliye, Bütçe ve Ticaret encümenlerine tevdi olunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Hariciye En. Reisi	M. M.	Kâtip
Konya	Tokad	Ağrı
M. Köken	N. Poroy	Rıfkı R. Pasin
Bolu	Çoruh	Elâziğ
Hasan Cemâl Çambel	Asım Us	F. A. Aykaç
Erzurum	Gümüşane	Gümüşane
P. Demirhan	Edip S. Tör	Cabir Selek
İstanbul	İzmir	Manisa
A. S. Esmer	H. Menteşe	Hikmet Bayur
Samsun	Sivas	
C. Bütsel	N. Sadak	

Gümrük ve İnhisarlar Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Gümrük ve İn. Encümeni
Esas No. 1/178

26 . I . 1944

Yüksek Reisliğe

Yabancı memleketlerle muvakkat mahiyette Ticaret anlaşmaları ve modüsivendiler aktine ve bunların şumulüne giren maddelerin Gümrük resimlerinde değişiklik yapılmasına ve anlaşmaya yanaşmayan Devletler muvaredatına karşı tedbirler alınmasına salâhiyet verilmesi hakkında Hariciye Vekilliğince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince 17 . XII . 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başvekâletin 23 . XII .

1943 tarih ve 6/4205 numaralı tezkeresiyle gönderilen kanun lâyihası ve Hariciye Encümeni mazbatası Encümenimize havale olunmakla Hariciye ve Gümrük ve İnhisarlar Vekâletlerinden gelen mümessiller huzuriyle tetkik ve müzakere olundu.

Memleket menfaatine uygun görülen lâyiha ve Hariciye Encümeninin değiştirisi Encümenimize de aynen tasvip edilmiş olduğundan hava-

İsei mucibince İktisat, Maliye, Bütçe ve Ticaret Encümenlerine tevdi olunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Gümrük ve İn. En. R.	Bu M. M.	Kâtip
Mardin	Gazianteb	Seyhan
S. Düzgören	C. S. Barlas	

Amasya
N. Aktın
Malatya
O. Taner

Kocaeli
Ali Dikmen
Samsun
Nail Öztuzcu

Malatya
H. Sağroğlu
Tekidağ
Ekrem Pekel

Tekirdağ
N. Trak

İktisat Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

İktisat Encümeni

Esas No. 1/178

Karar No. 17

7 . IV . 1944

Yüksek Reisliğe

Yabancı memleketlerle muvakkat mahiyette ticaret anlaşmaları ve modüvividiler akdine ve bunların şümülüne giren maddelerin gümrük resimlerinde değişiklik yapılmasına ve anlaşmaya yanaşmayan Devletler muvaredatına karşı tedbirler alınmasına salâhiyet verilmesi hakkında Hariciye Vekillîğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 14 . XII . 1943 tarihinde Büyük Millet Meclisine arzı kararlaştırılarak Başvekâletin 23 . XII . 1943 tarihli ve 6/4205 numaralı tezkeresiyle gönderilen Hariciye ve Gümrük ve inhisarlar Encümenleri mazbatalarıyla birlikte Encümenimize havale buyurulan kanun lâyihası Encümenimizce Hariciye Vekili huzuriyle ve Gümrük ve İnhisarlar ve Ticaret Vekâletleri mümessilleri de dinlenerek müzakere olundu.

Heyeti umumiyesi itibariyle bu lâyhada istenilen salâhiyetin verilmesi, dış ticaretimizin inkişafını teşkil ve muhtelif memleketlerle olan ticari münasebetlerimizin, memleket menfaatlerine uygun bir tarzda tanzimini temin bakımından lüzumlu ve faydalı olduğu kabul edilerek maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Birinci madde — Hükümetin teklifi aynen kabul olundu.

İkinci madde — Bu madde ile istenilen ve gümrük resimlerinin değiştirilmesine taallük eden salâhiyetin verilmesi halinde; tarifede yapılacak herhangi bir değişikliğin vergi arttırma veya eksiltmeği ifade etmesi bakımından Teşkilâtı Esasiye kanunu ile de tearuz

teşkil etmesi endişesi üzerinde münakaşalar cereyan etmiştir. Vergi salâhiyetini Büyük Meclisin kendi nefsinde muhafaza etmesi; yapılacak anlaşmaların en geç üç ay zarfında Büyük Millet Meclisi tasdikına arzolanması mecburiyeti mevcut bulunduğu ve üç aylık mer'iyet müddeti muvakkat mahiyeti haiz olmasına göre Teşkilâtı Esasiye Kanunumuzla bir tearuza düşme sebebiyle vârit görülmemiştir.

Diğer taraftan bu madde ile istenilen salâhiyetin Hükümete verilmemesi ve gümrük resimlerinde değişikliğin Büyük Meclisçe tasdikından sonra anlaşmaların mer'i olması esası sayarı tercih görüldüğü takdirde milletlerarası ticaret münasebetlerimizin tanzimi yönünden faydası âşikâr olan ve birinci madde ile tanınmış olan hak ve salâhiyetin kıymeti çok zayıflatılmış olacağından bu ikinci maddenin kabulü muvafık görülmüştür.

Üçüncü madde — Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul olundu.

Dördüncü madde — Hükümetimizle ticari anlaşmalar yapmamış bulunan veya Hükümetimiz tarafından vâkı anlaşma tekliflerini ve teşebbüslerini neticelendirmeyen memleketler muvaredatına karşı Hükümetimizce alınabilecek tedbirler hakkında salâhiyet verilmesine taallük eden bu madde ile istenilen (farklı tarifeler tatbik etmek) hükmünün devamına lüzum olmadığı neticesine varılarak Hükümetin de muvafakatiyle maddenin birinci fıkrası so-

nunda (farklı muameleler) den sonra (ve tarife) kelimesi kaldırılmış, bu şekilde madde tadilen kabul olunmuştur.

Beşinci madde — Bu lâyiha hükmünün 14.I.1944 ten itibaren iki sene müddetle mer'i olması yolundaki teklif kabul edilmemiştir. İki senelik müddetin kanunun neşri tarihinden başlaması lüzumunda Hükümetin de muvafakati lâhik olarak madde bu şekilde yeniden tanzim olunmuştur.

Altıncı madde — Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul olunmuştur.

Havalesi mucibince alâkalı Encümenlere tev-

di buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

İktisat En. Rs.	M. M.	Kâtip
Trabzon	Çankırı	İçel
R. Karadeniz	A. İnan	Ş. Tugay
Ankara	Bahkesir	Elâziğ
M. Kayaoğlu	M. Akpınar	H. Kişioğlu
İçel	İstanbul	İstanbul
T. C. Beriker	G. B. Göker	A. H. Denizmen
İzmir	Konya	Konya
B. Arıman	H. Dikmen	K. Okay
Niğde	Ordu	Trabzon
Dr. R. F. Talay	Ş. Akyazı	T. Gösel
Zonguldak		Zonguldak
Ş. Tansan		H. Karabacak

Maliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maliye Encümeni

Esas No. 1/178

Karar No. 30

17 . IV . 1944

Yüksek Reisliğe

Yabancı memleketlerle muvakkat mahiyette ticaret anlaşmaları ve modüsvivendiler ve bunların şumulüne giren maddelerin gümrük resimlerinde değişiklik yapılmasına ve anlaşmaya yanaşmayan devletler muvaridatına karşı tedbirler alınmasına salâhiyet verilmesi hakkında Hariciye Vekilligince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince Büyük Millet Meclisine arzı kararlaştırılıp Başvekâletin 23 . XII . 1943 tarih ve 6/4205 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun lâyihası ile Hariciye, Gümrük İnhisarlar ve İktisat Encümenleri mazbatalarını Hariciye ve Gümrük ve İnhisar Vekâletleri mümessillerinin huzuriyle müzakere eden Encümenimiz kanun lâyihasını

esas itibariyle muvafık bulmuş ve maddelerde yapılan değişiklikler hususunda İktisat Encümeninin mütalâalarına iltihak eylemiştir.

Havalesi mucibince Bütçe Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Maliye En. Rs.	M. M.	Kâtip
İstanbul	Aydın	Ankara
A. Bayındır	A. Menderes	M. Aksoley
Afyon K.	Kastamonu	Malatya
İ. H. Baltacıoğlu	H. Çelen	M. N. Zabcı
Muğla	Tekirdağ	Tokad
F. O. Mentşeoğlu	E. Ataç	C. Kovalı
	Zonguldak	
	Y. Z. Özençi	

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe Encümeni

Mazbata No. 67

Esas No. 1/178

17 . V . 1944

Yüksek Reisliğe

Yabancı memleketlerle muvakkat mahiyette Ticaret anlaşmaları ve modüsvivendiler akdine ve bunların şumulüne giren maddelerin gümrük resimlerinde değişiklik yapılmasına ve Anlaşmaya girmiyen devletler muvaredatına karşı tedbirler alınmasına salâhiyet verilmesi hakkında Hariciye Vekilliğince hazırlanan ve Başvekâletin 23 . XII . 1943 tarih ve 6/4205 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Encümenimize tevdi buyurulmakla Hariciye Vekili Numan Menemencioglu ve Ticaret Vekili Celâl Sait Siren hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Dış ticaretimizin tanzimi bakımından lüzumlu görülen hükümleri ihtiva eden lâyiha, esas itibariyle Encümenimizce de kabule şayan görülmüş ve bazı tadilleri ihtiva eden İktisat Encümeni teklifi müzakereye esas tutulmuş ve mezkûr Encümenin tadilen kaleme aldığı 4 ve 5

nei maddeleriyle Hükümetin diğer maddeleri aynen kabul olunmuştur.

Havalesi veçhile Ticaret Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis V.	M. M.	Kâtip
Kastamonu	Tokad	İstanbul
<i>T. Coşkan</i>	<i>H. N. Keşmir</i>	<i>F. Öymen</i>
Bitlis	Bolu	Çanakkale
<i>B. Osma</i>	<i>Dr. Z. Ülgen</i>	<i>S. T. Arsal</i>
Diyarbakır	Eskişehir	Giresun
<i>Ş. Uluğ</i>	<i>Y. Abadan</i>	<i>M. Akkaya</i>
Giresun	İstanbul	İstanbul
<i>A. Sayar</i>	<i>H. Kortel</i>	<i>H. Ülkmen</i>
İzmir	Kütahya	Manisa
<i>M. Bırsel</i>	<i>H. Pekcan</i>	<i>F. Kurdoğlu</i>
Rize	Samsun	Tokad
<i>T. B. Balta</i>	<i>M. A. Yörüker</i>	<i>R. A. Sevengil</i>
Trabzon	Yozgad	Zonguldak
<i>M. S. Anamur</i>	<i>A. Sungur</i>	<i>H. A. Kuyrucak</i>

Ticaret Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

İktisat Encümeni

Esas No. 1/178

Karar No. 16

25 . V . 1944

Yüksek Reisliğe

Yabancı memleketlerle muvakkat mahiyette Ticaret Anlaşmaları ve Modüsvivendiler akdine ve bunların şumulüne giren maddelerin gümrük resimlerinde değişiklik yapılmasına ve Anlaşmaya girmeyen Devletin muvaredatına karşı tedbirler alınmasına salâhiyet verilmesi hakkındaki Hariciye Vekilliğince hazırlanan ve Başvekâletin 23 . XII . 1943 tarih ve 6/4205 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Encümenimize tevdi buyurulmakla Hariciye ve Ticaret Vekâletleri mümessilleri huzurunda tetkik ve müzakere olundu.

Lâyiha, esas itibariyle Encümenimizce de

kabule şayan görülmüş ve bazı tadilleri ihtiva eden İktisat Encümeni teklifi müzakereye esas tutulmuş, mezkûr Encümenin tadilen kaleme aldığı dört ve beşinci maddeleriyle Hükümetin diğer maddeleri aynen kabul olunmuştur.

Yüksek Reisliğe sunulur.

Ti. En. Rs. Y.	M. M. Y.	Kâtip
Manisa	Niğde	Niğde
<i>Dr. H. Sarhan</i>	<i>H. Ulusoy</i>	<i>H. Ulusoy</i>
Diyarbakır	Giresun	Kastamonu
<i>K. Şedele</i>	<i>İ. Sabuncu</i>	<i>H. Çoruk</i>
Kırklareli	Trabzon	Yozgad
<i>Ş. Ödül</i>	<i>S. Çam</i>	<i>Z. Arkant</i>

HKÜMETİN TEKLİFİ

Yabancı memleketlerle muvakkat mahiyette Ticaret anlaşmaları ve modüsivendiler akdine ve bunların şümülüne giren maddelerin gümrük resimlerinde değişiklikler yapılmasına ve anlaşmaya yanaşmayan Devletler muvaredatına karşı tedbirler alınmasına salâhiyet verilmesi hakkında kanun

BİRİNCİ MADDE — Hükümet muvakkat mahiyette olmak üzere Ticaret ve tediye anlaşmaları ve modüsivendiler müzakere ve akdine mezun ve mütekabiliyet şartıyla ticaret muahede ve mukavelesine ve modüsivendilere bağlı olan ahdi listelerde lüzumuna göre tadilat icrasına veya bu listeleri tamamen ilgaya ve ticaret muahede ve mukaveleleri ile modüsivendilere aynı mahiyette yeni listeler ilâvesine salâhiyetlidir.

İKİNCİ MADDE — Birinci maddede yazılı ticaret muahede ve mukaveleleriyle modüsivendilerin şümülüne giren maddelerin mer'i gümrük resimlerinde, görülecek lüzum ve alâkalı vekâletlerle Gümrük ve İhtisarlar Vekâletinin müşterek teklifi üzerine, İcra Vekilleri Heyeti, muvakkat mahiyette değişiklikler yapmağa ve bu maddelerden bazılarının resmini kaldırmağa veya muaf olanları resme tabi tumaga salâhiyetlidir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Hükümet 1 nci ve 2 nci maddelere tevfikân aldığı tedbirleri ve akdettiği anlaşmaları en geç üç ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisinin tasdikına arzeder.

İKTİSAT ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Yabancı memleketlerle muvakkat mahiyette Ticaret anlaşmaları ve modüsivendiler akdine ve bunların şümülüne giren maddelerin gümrük resimlerinde değişiklikler yapılmasına ve anlaşmaya yanaşmayan Devletler muvaredatına karşı tedbirler alınmasına salâhiyet verilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Hükümetin birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

TİCARET ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Yabancı memleketlerle muvakkat mahiyette ticaret anlaşmaları ve modüsivendiler akdine ve bunların şümülüne giren maddelerin gümrük resimlerinde değişiklikler yapılmasına ve anlaşmaya yanaşmayan devletler muvaredatına karşı tedbirler alınmasına salâhiyet verilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Hükümetin birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Türkiye Cumhuriyeti ile ticari anlaşmalar akdetmemiş olan veya böyle bir anlaşma için müzakerelere başlanması yolunda Türkiye Hükümeti tarafından yapılmış teklif ve teşebbüsleri neticelendirmeyen yahut ticaret anlaşmaları veya modüsvivendiler akdine yanaşmıyan veya yahut mevcut mukaveleleri vaktinden evvel tek taraflı olarak kısmen veya tamamen hükümsüz bırakan ecnebi memleketlerin mamullerine, mahsullerine ve deniz vasıtalarına karşı umumî veya kısmî memnuiyet, tahdit ve takyitler koymağa veya farklı muameleler ve tarifeler tatbik etmeğe Hükümet salâhiyettardır.

Hükümet bu salâhiyeti kullanarak ittihaz edeceği karar, icabına göre tâyin ve ilân edeceği bir müddetin mürurundan sonra tatbik olunur.

BEŞİNCİ MADDE — Bu kanun 14 . I . 1944 tarihinden itibaren iki sene müddetle mer'îdir.

ALTINCI MADDE — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Bş. V.	Ad. V.
Ş. Saracoğlu	A. R. Türel
M. M. V.	Da. V.
A. R. Artunkal	İlmi Uran
Ha. V.	Ma. V.
N. Mnemencioğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.
Yüel	S. Day
İk. V.	S. İ. M. V.
F. Sirmen	Dr. H. Alataş
G. İ. V.	Zr. V.
S. H. Ürgüblü	Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.	Ti. V.
A. F. Cebesoy	C. S. Siren

İk. E.

MADDE 4. — Türkiye Cumhuriyeti ile Ticari anlaşmalar akdetmemiş olan veya böyle bir anlaşma için müzakerelere başlanması yolunda Türkiye Hükümeti tarafından yapılmış teklif ve teşebbüsleri neticelendirmeyen yahut ticaret anlaşmaları veya modüsvivendiler akdine yanaşmıyan veya yahut mevcut mukaveleleri vaktinden evvel tek taraflı olarak kısmen veya tamamen hükümsüz bırakan ecnebi memleketlerin mamullerine, mahsullerine ve deniz vasıtalarına karşı umumî veya kısmî memnuiyet, tahdit ve takyitler koymağa veya farklı muameleler tatbik etmeğe Hükümet salâhiyettardır.

Hükümetin bu salâhiyeti kullanarak ittihaz edeceği karar, icabına göre tâyin ve ilân edeceği bir müddetin mürurundan sonra tatbik olunur.

MADDE 5. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren iki sene müddetle mer'îdir.

MADDE 6. — Hükümetin altıncı maddesi aynen kabul olunmuştur.

Ti. E.

MADDE 4. — İktisat Encümeninin 4 neü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — İktisat Encümeninin 5 neü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Hükümetin 6 neü maddesi aynen kabul edilmiştir.